

SOCIALISTINIO REALIZMO MORALINIAI ATSPINDŽIAI ŠIANDIENINĖJE VISUOMENĖJE

Lukas Alsys¹

1 Kauno kolegija Higher Education Institution

V. Pavardė: L. Alsys
E. paštas: lukas.alsys@go.kauko.lt
Institucija: Kauno kolegija
Adresas: Pramonės pr. 20, Kaunas, Lietuva
Telefono nr.: +370 64527667
Tyrimų kryptis (-ys): Menotyra, Humanitariniai mokslai

Tyrimo tematika, problematika, tikslas. Tikslas - į socialistinį realizą pažvelgti iš dvigubos sąmonės bei dvilypės praktikos perspektyvos, siekiant dalinai apžvelgti galimus socialistinio realizmo atspindžius šiandieninėje visuomenėje, remiantis Tomo Vaisetos daktaro disertacija „Nuobodulio visuomenė“ bei Alexei Yurchako įžvalgomis. Tematika – aptariamas socialistinis realizmas, kaip sovietinės moralizacijos principas, kuris buvo naudotas kaip naujojo sovietinio žmogaus vertybių sistemos diegimo įrankis, atskleidžiant esminius struktūrinius pokyčius moralinėje ir vertybinėje skalėje, kurie susiformavo socialistinio realizmo veikiami, tačiau yra pastebimi ir šiandieninėje visuomenėje. Problematika - po Sovietų sąjungos griūties, sovietinio teatro, nuoseklių tyrimų Lietuvoje trūksta. Tokių tyrimų trūkumą ir aktualumą puikiai iliustruoja autorių grupės parengta „Lietuvių teatro istorija“: II tomą autoriai baigia 1940-ais, o III tomą pradeda 1970-ais. Taigi, 30 metų socialistinio realizmo teatro Lietuvoje taip ir lieka neperžiūrėtas, naujai neįvertintas ir neperrašytas. Tačiau tiek socialinių, tiek humanitarinių mokslų atstovai pripažįsta, kad sovietmečiu užgimusios problemos, rūpesčių kelia ir šiandieninėms post-sovietinėms visuomenėms, todėl tokių ir panašių tyrimų problematika išlieka aktuali.

Reikšminiai žodžiai: istoriografija, Lietuvos teatras, socialistinis realizmas, dviguba sąmonė, dvilypės praktikos

Tyrimo metodai. Tyrime naudojama Talcotto Parsono referentinės veiksmo struktūros idėjomis, kurios grindžiamos tokia logine struktūra: veikiančiojo tikslas susidūręs su išorės sąlygomis, apibrėžia veiksmą, kaip įtampą tarp normatyvinio ir sąlygų veiksnio, kurį bandoma nugalėti įvairiomis priemonėmis. Šiame tyrime taip pat taikoma ir Th. S. Kuhno iškelta mokslo revoliucijos idėja, kuri gali puikiai pasitarnauti tiriant kompleksinį socialistinio realizmo reiškinių, kuris nustatė ne tik meno krypties estetinius ir ideologinius reikalavimus, bet taip pat buvo ir valdžios tvirtinimo, kontrolės ir propagandos įrankis. Pritariant tokiam socialistinio realizmo funkcijų apibrėžimui, žinoma, labai paranku naudotis ir nepamiršti diskurso analizei, M. Foucault.

Išvados. Šiandien visus moralinius nuokrypius didžioji dalis visuomenės bando pateisinti aplinkybėmis, kaip tai buvo daroma sovietmečiu. Šiandien vis dar gajus negebėjimas daryti įtaką išorės sąlygoms, mes vis dar esame įstrigę įsitikinime, kad išorės sąlygos mus apibrėžia, o mes jas galime nugalėti, tik tyliai priešindamiesi ir vis dar toliau žaisdami socialinių vaidinimų žaidimą. Socialiniai vaidinimai kurie nulemdavo šviesios ateities garantą, arba tragiškos ateities faktą vaidinami ir šiandien. Todėl socrealizmo moralės atspindžiai šiandieninėje visuomenėje gali būti suvokiami kaip prisitaikymo ir rezistencijos atspindžiai.

Originalumas Cenzūros tyrimai analizuoja tai, kas buvo draudžiama, mažiau dėmesio skiriant tam, ko buvo reikalaujama, todėl šiame tyrime dėmesys skiriamas būtent reikalavimams, ko buvo tikėtasi iš sovietinio žmogaus, ir kokias problemas juntame dabar, atkeliaujančias iš okupacinio periodo.